

คนไทยทั่วไปคงคุ้นเคยกับรสชาติของ 'ปลาดุก' เมื่อบ้านๆ ทว่า เป็นโปรตีนคุณภาพราคากันเองเป็นอย่างดี แต่ตลอดหลายปีที่ผ่านมาเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาดุกกลับต้องเผชิญกับภาวะต้นทุนที่สูงขึ้น ขณะที่ราคาหน้าบ่อมีแต่ทรงกับทรุด ทางออกถ้าไม่เลิกอาชีพดั้งเดิมไป ก็ต้องขยับขยายหาช่องทางใหม่ๆ ในการจำหน่าย ซึ่งวันนี้จากความร่วมมือของหลายฝ่ายผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ 'ปลาดุกอ้อย' คือคำตอบจากงานวิจัย

ปันแบรนต์ 'ดุกอ้อย' เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

ผศ.ดร.สายชล ชุตเจื้อจัน

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา (ผอ.สวพ.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ(มทร.กรุงเทพ) กล่าวถึงการทำงานวิจัยเรื่อง 'การสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จากทรัพยากรพื้นถิ่นปลาน้ำจืดของจังหวัดสุพรรณบุรี' ว่า สืบเนื่องมาจากความจำเป็นของเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาดุกในพื้นที่บ้านดอนตะเคียนในตำบลยี่งหวาย อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น แต่ราคาซื้อผลผลิตยังคงเท่าเดิม

ทาง มทร.กรุงเทพ ซึ่งมีทุนเดิมเกี่ยวกับงานบริการวิชาการในพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบกับการมีโจทย์โครงการงานวิจัยการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) บนฐานทรัพยากรในแต่ละจังหวัด ทีมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลบุรี ผิดชอบ ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนางานวิจัยและการสนับสนุนชุดโครงการวิจัยที่มีผลกระทบสูง(Program based Research) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์

วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สกว.) และเครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จึงได้เริ่มต้นงานวิจัยดังกล่าว "การทำงานวิจัยในชุดนี้มีภาคีเครือข่ายจากประมงจังหวัดสุพรรณบุรี เข้ามาให้ข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาดุก ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการเลี้ยงปลาดุกมากเป็นลำดับ 2 รองจากปลานิล ซึ่งมีมูลค่าหลายร้อยล้านบาทต่อปี จากข้อมูลดังกล่าวจึงมีการลงพื้นที่บ้านดอนตะเคียน พบว่ามีการเลี้ยงปลาดุกทั้งหมด 25 บ่อ โดยมีการทำงานแบบเป็นไปตามกรอบงานวิจัยย่อยโดยใช้โจทย์เกษตรกรเข้ามาทำงานวิจัย" จากแผนพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ.2561-2564 ได้มีการวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่โดยเฉพาะปัญหาการทำประมงน้ำจืด และการแปรรูปผลิตภัณฑ์น้ำจืด

พร้อมทั้งได้วิเคราะห์ความต้องการในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการจำหน่ายแบบขายสดหน้าบ่อ โดยในแผนดังกล่าวยังต้องการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งในระดับหมู่บ้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วย

“การจำหน่ายปลาจะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อโดยตรงจากหน้าบ่อ แต่ปัจจุบันราคาปลาดุกเริ่มตกต่ำและมีต้นทุนที่เกษตรกรแบกรับค่อนข้างสูง ทำให้มีกำไรน้อยลงและตัวเกษตรกรเองรู้สึกไม่คุ้มค่า

ต่อการลงทุน ดังนั้น การลงพื้นที่ของนักวิจัยจะมีการทำงานทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ อย่างการเลี้ยง ปลาดุกอย่างไร อาหารแบบไหน การแปรรูป ตลอดจนการทำตลาด อย่างการตั้งชื่อผลิตภัณฑ์เป็น ‘ปลาดุกอู๋’ เพื่อให้ดูสะอาดตาและจดจำแบรนด์สินค้าได้ง่ายขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การยกระดับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาไปเป็นผู้ประกอบการอย่างครบวงจรที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ลดต้นทุนการผลิต และได้รับผลกำไรมากยิ่งขึ้น”

ทั้งนี้ การทำงานในระดับต้นน้ำ นักวิจัยจะทำงานร่วมกับเกษตรกรในเรื่องการบริหารจัดการฟาร์ม การเลี้ยง

การให้อาหารและการจำหน่าย การให้ความรู้แก่เกษตรกรในการวิเคราะห์ต้นทุน โดยเน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตจากเทคโนโลยีและนวัตกรรม ระดับกลางน้ำ เป็นการยกระดับการแปรรูป ซึ่งเป็นส่วนของเกษตรกรผู้เลี้ยงที่อยากผันตัวเองมาแปรรูปขาย ภายใต้แบรนด์ ‘ปลาดุกอู๋’ รวมไปถึงการคิดสูตรปลาดุกแปรรูปที่มีโซเดียมต่ำซึ่งกำลังทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าจะผลิตภัณฑ์จะออกจำหน่ายในท้องตลาดเร็วๆ นี้

ขณะที่ในส่วนของปลายน้ำ จะเป็นการคงตลาดเก่าที่มีทั้งขายปลีกและขายส่ง ซึ่งเคยจำหน่ายอยู่แล้วและเปิดตลาดใหม่อย่างร้านขายของฝากหรือกลุ่มผู้รักสุขภาพเพื่อเจาะฐานลูกค้าใหม่ โดยเฉพาะโซนกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สำหรับการเปิดตลาดใหม่ส่วนหนึ่งจะนำผลิตภัณฑ์แปรรูปมาขาย

พศ.ดร.สายชล ชูดเจื้อจิ้น

ในตลาดนัดที่เปิดทุกวันพุธใน มท.
กรุงเทพ ซึ่งมีการจำหน่ายสินค้าต่างๆ
มากมาย โดย ผศ.ดร.สายชล เชื่อว่าช่อง
ทางนี้จะทำให้เกิดฐานลูกค้าใหม่และ
ทำให้ผลิตภัณฑ์ปลาดุกอู๋จากเกษตรกร
มีราคาดีขึ้น

ด้าน **เดชา รอดระวัง** ประมงจังหวัด
สำนักงานประมงจังหวัดสุพรรณบุรี ระบุว่า
การทำงานวิจัยดังกล่าวเป็นความร่วมมือ
กันระหว่างมหาวิทยาลัยและสำนักงาน
ประมงจังหวัด ในการช่วยกันแก้ปัญหา
เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงและผู้แปรรูป
ในชุมชน ทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ
มีมาตรฐานการผลิตสูง ซึ่งเป็นการส่งเสริม
การตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่
ยอมรับของผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม การบูรณาการความ
ร่วมมือระหว่างนักวิจัยมหาวิทยาลัย
ภาคีเครือข่ายในจังหวัดดังกล่าว ถือเป็น
การมุ่งยกระดับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยง
ปลาดุกให้สามารถแปรรูปผลผลิตจาก
องค์ความรู้ในงานวิจัย ที่นอกจากเพิ่ม
มูลค่าสินค้าแล้ว ยังเป็นการเชื่อมโยง
ตั้งแต่กระบวนการผลิต การจำหน่าย
การแปรรูปอย่างครบวงจร

ซึ่งจะช่วยสร้างโอกาสทางการตลาด
และเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรหน้าบ่อ
ในการลดปัญหาสินค้าราคาตกต่ำ
และลดความเหลื่อมล้ำของเศรษฐกิจ
ฐานรากได้อย่างลงตัว